

Kathryn Petras, Ross Petras

„VANUS
ON OLULINE
AINULT SIIS
KUI OLED
JUUST.”

Elutarkust meie eelkäijatelt



Kathryn Petras, Ross Petras
“Age Doesn’t Matter unless You’re a Cheese”
2002

Raamatu eesti keeles kirjastamise õigus kuulub
eranditult kirjastusele ERSEN.
Selle raamatu reprodutseerimine, tõlkimine ja levitamine
ilma valdaja loata on õigusvastane
ja seadusega karistatav.

Kaane kujundanud Reet Helm
Toimetanud Anneli Sihvart
Korrektor Inna Viires

First published in the United States under the title:
AGE DOESN’T MATTER UNLESS YOU’RE A
CHEESE: Wisdom from Our Elders
Copyright © 2002 by Kathryn and Ross Petras
Published by arrangement with Workman Publishing
Co., Inc., New York.
All rights reserved.
© 2018 Kirjastus ERSEN

B07347418
ISBN 978-9949-82-265-2

Kõik kirjastuse Ersen raamatud ja e-raamatud on
saadaval veebipoest www.ersen.ee

Meie vanavanemate, Spiros ja Kalliope
Petrase ning Peter ja Marika Leopoldi
mälestuseks

SISSEJUHATUS

Jah, see on tõsi. Me jääme vanemaks.

Mõnede inimeste jaoks on aja kulg õnnistus, teiste jaoks needus, aga fakt, et me kõik vananeme, on tõsiasi, millest ei pääse üle ega ümber. Võime selle üle nuriseda, võime seda tunnistada või olla uhked omandatud tarkuste ja perspektiivitaju üle, mis nii tihti koos kogemusega tuleb.

See ongi käesoleva raamatu põhjus. Kuna vanemaks saamise kohta on paljugi öelda, otsustasime kokku koguda parima, mida on öeldud. Meie idee oli, et me kõik, olgu noored, vanad või nende kahe vahepeal, saame võtta teadmiseks mõtteid inimestelt, kes on olnud vanad ja selle olukorraga silmitsi seisnud. Alustuseks lugesime tosinate kaupa autobiograafiaid ja elulooraamatuid ning seejärel süvenesime kirjadesse ja tsitaadikogumikesse. Lõpuks olid meil koos mitmesaja inimese sõnad, kellest paljud olid nii erinevad kui üldse võimalik. Aga kõigil neil inimestel oli kaks ühisjoont: nad olid üle kuuekümnepäevase aasta vanad, kui ütlesid seda, mis siia raamatusse kirja sai, ja neil oli midagi öelda.

Ühtekokku on need inimesed teinud kõike. Nad on maalinud pilte, mähkinud beebisid, vallutanud mägesid, vaadanud (ja mänginud) pesapalli, rajanud ettevõtteid, elanud täisvereliselt. Ja kuna nad on olnud piisavalt suuremeelsed, jagamaks oma kogemusi ja arusaamu, on nende sõnadest saanud raamat, mis pakub nii inspiratsiooni kui ka nõuandeid: käsiraamat oma elu toredalt elamiseks inimestelt, kes on toredalt elanud. Nad on maadelnud suurte

probleemidega – surma, surematuse, armastusega – täpselt nagu meie. Kui nad vaatavad tagasi oma suhetele, annab see ka meile võimaluse näha uue pilguga oma sõpru ja pereliikmeid. Ja kui nad ajavad meid naerma, võime olla tänulikud.

Me tõepoolest nautisime selle raamatu koostamist. Mõnda aega me sisuliselt otsekui elasime koos siin tsiteeritud inimestega ja avastasime, et nad meeldivad meile. Federico Fellini veidrus pani meid kodunt välja minema ja tema filme vaatama. Jimmy Carteri ääretu humaansus sundis meid ümber hindama tema presidendiametis oldud aega. Albert Einsteini tarkus ja peenetundeline ühiskondlik vastutustunne panid meid mõistma, mil määral on matemaatikud või teised teadlased palju enamat kui hulk segaseid valemeid. Ja muidugi näitlejanna Billie Burke'i tähelepanek, et „Vanus on oluline ainult siis, kui oled juust“, mis andis meie raamatule pealkirja.

Vananemine on sama möödapääsmatu kui surm ja maksud. Ometi, nagu hääled meie raamatus meelde tuletavad, mõned möödapääsmatud asjad on märksa meeldivamad kui teised.

KATHRYN JA ROSS PETRAS
NEW YORK CITY

Vanemaks jäämine

Minu arvates algab tõeline vanadus siis, kui inimene vaatab rohkem möödanikku kui tulevikku.

KIRJANIK MAY SARTON

Uued võimalused

Vanaisana, toetudes enda kui patustaja pikale ja muutumatule kogemusele, on mul õigus noortele pisut nõu anda. Saan anda kokkuvõtlikud vastused sagedasele küsimusele: „Mida sa teeksid või jätaksid tegemata, kui saaksid kõike otsast alustada?“

Veedaksin rohkem aega oma lastega.

Teeniksin raha, enne kui seda kulutan.

Õpiksin kange alkoholi asemel nautima veini.

Loobuksin sigarettidest kopsupõletiku ajal.

Ma ei abielluks viiendat korda.

REŽISSÖÖR JA NÄITLEJA JOHN HUSTON

Kahetsus

Milline suurepärase elu mul on olnud!
Oleksin ma seda vaid varem taibanud.

KIRJANIK COLETTE

Rõõm

Viimased kaheksakümmend aastat on kõik mu päevad alanud ühtemoodi. See ei ole mehaaniline rutiin, vaid minu igapäevaelu jaoks vältimatult vajalik. Lähen klaveri ette ja mängin kaks Bachi prelüüdi või fuugat. Muud ei oskaks ma ette kujutada. See on omamoodi õnnistuspolve majale. See pole minu jaoks siiski ainuke tähendus. See on, nagu avastaksin uuesti maailma, millesse mul on õnn kuuluda. See täidab mind teadlikkusega elu imelisusest, tundeiga uskumatast imest olla inimene.

MUUSIK PABLO CASALS

Julgus

Turvalisus on peamiselt ebausku...
Ohu vältimine pole pikemas perspektiivis
ohutum kui enda ohtu asetamine. Elu on
kas julge seiklus või mitte midagi.

KIRJANIK JA LEKTOR HELEN KELLER

Hetke püüdmine

Me kõik unistame armastusest, elust ja
seiklustest. Kahjuks on meil kõigil ka palju
vabandusi, miks mitte üritada. Need näivad
meid kaitsvat, kuid tegelikult lihtsalt hoiavad
meid vangis. Need hoiavad elu meist
eemal. Elu möödub kiiremini, kui arvame.
Kui meil on rattad, millega sõita, ja inimesed,
keda armastada, siis just praegu on selleks
õige aeg.

PSÜHHIAATER ELISABETH KÜBLER-ROSS

Püüdlemine

Treenige tahtejõudu keskenduda piiratud eesmärgile. Noorena hajutate oma pingutused liiga paljudele asjadele... Mis sellest, kui katse nurjub – kogu elu on lõpuks nurjumine. Oluline on proovimisest rõõmu tunda.

SEIKLEJA SIR FRANCIS CHICHESTER
PÄRAST 71-AASTASELT ÜMBER MAAILMA SEILAMIST

Mida olen õppinud

Mul on siiani tuhandeid arvamusi, aga neid on juba miljonite võrra vähem ja nagu ikka – ma ei tea midagi.

KIRJANIK HAROLD BRODKEY

Reeglid, mille järgi elada

On ainult kaks viisi, kuidas oma elu elada. Üks on elada nii, nagu poleks mitte miski ime. Teine on elada nii, nagu oleks kõik ime.

FÜÜSIK ALBERT EINSTEIN

Vanus on lihtsalt number

Vanus on oluline ainult siis, kui oled juust.

NÄITLEJA BILLIE BURKE

Elu

Mis on elu? See on jaanimardika välgatus öös. See on piisoni hingeõhu pahvakas talvel. See on vari, mis liigub üle muru ja kaob päikesevalgusse.

MUSTJALGADE INDIAANIHÕIMU
SÖDALASE TULIKA VIIMASED SÖNAD

Naer

Peaksin saama öelda: „Võitluste aeg on möödas.“ „Võin tagasi vaadata ja endale öelda, et ei kahetse midagi.“

Aga kahetsen.

Palju aastaid tagasi viis väga tark mees Bernard Baruch mind kõrvale ja pani mulle käe ümber õlgade. „Harpo, mu poiss,“ ütles ta, „annan sulle kolm nõuannet, kolm asja, mida alati meeles pidada.“

Mu süda hüppas ja olin ootusest elevil. Pidin kohe-kohe saama meistrilt endalt teada maagilise salasõna rikka ja täiusliku elu juurde. „Jah, sir?“ küsisin. Ja ta ütles mulle kolm asja.

Ma kahetsen, et olen need unustanud.

KOOMIK HARPO MARX